

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CRISTEA PALADA, ADINA

Dezrădăcinații : roman / Adina Cristea Palada ; pref. de Cornelia Violeta Popescu. - Iași : Cartea Românească Educațional, 2020

2 vol.

ISBN 978-606-057-025-7

Vol. 1. : Unde ești, mamă?. - 2020.

- ISBN 978-606-057-026-4

I. Popescu, Cornelia Violeta (pref.)

II. Haja, Gabriela (pref.)

821.135.1

Adina Cristea Palada

DEZRĂDĂCINAȚII

Volumul 1

Unde ești, mamă?

ROMAN

Prefață de Cornelia Violeta Popescu

Cuprins

Prefață	7
Capitolul 1	13
Capitolul 2	23
Capitolul 3	25
Capitolul 4	33
Capitolul 5	38
Capitolul 6	41
Capitolul 7	44
Capitolul 8	47
Capitolul 9	49
Capitolul 10	56
Capitolul 11	59
Capitolul 12	62
Capitolul 13	67
Capitolul 14	71
Capitolul 15	82
Capitolul 16	94
Capitolul 17	104
Capitolul 18	109

Respon numai căldura brațelor mamei materne, ci și aceea a inimii mamei-țară.

Iată o invitație, dragi români, la o lectură inedită, spumoasă, care ne ajută să nu uităm adevărata valoare a strămoșilor și nici rănila trecutului istoric, dar mai ales ne poate uni „în cuget și-n simțiri” cu frații noștri de pe alte meridiane.

Cornelia Violeta POPESCU

Capitolul 1

Avionul e gata să plece, panica mea gata să acționeze. Nu-mi place avionul, este primul meu zbor, mă simt confuză, agitată, e ceva ce nu se leagă între mine și această imensă pasăre metalică. Nu-i neapărat frica – sunt foarte conștientă că dacă ar fi o belea, șansele sunt practic nule –, dar mai degrabă o forță interioară care se degajă din intestine și care se propagă în tot corpul, ca o liană invazivă, de neoprit. Și necontrolabilă. Dar când trebuie, trebuie, închide ochii și respiră! Mă uit alături la soțul meu, alb ca varul, iar ca să bravez, îi arunc:

– Am spune că azi nu prea ești în formă...

– Hai, pune diagnosticul, dar apoi poți să o închizi.

– Oh, ce dezagreabil poți fi!

– E al doilea simptom? Bine, înscrie-l pe fișă și lasă bolnavul să doarmă, doctore!

Bun, și el e stresat ca și mine. Nu rămâne decât să închid ochii și... să văd.

4 martie 1989. Mă aflu în avionul spre Paris, imposibilă destinație acum câteva zile, dar care în trei ore se va adevăra. Voi vedea alte orizonturi, o altă țară cu alte obiceiuri, vieți, oameni, imagini care, până acum, nu-mi apăreau decât prin prisma imaginației mele debordante și alimentate de cărți. Plutesc într-o mare fără țărături, unde caut să-mi regăsesc echilibrul furat de heruvimul ștrengar al sufletului care poartă în interior ultima serenadă cântată de greierele solitar.

Voi vizita PARIS-ul, marea și impalpabilă FRANȚA, inaccesibilă – ce se credea mult timp – pentru niște oameni neînsemnați... ca noi. Ne credem mici, prea mici, când venim din țara asta, unde totul e ținut secret, toată informația privind străinătatea, toată deschiderea spre Occident este interzisă. Interzis să știi, interzis să vorbești, interzis să gândești. Interzis... să existe. Pentru că în această țară trebuie să te faci că existeți, dacă ți-ai ridicat nasul din țărână și cu mutra plină de glod ai îndrăznit să spui ceva, gata, ești fișat! Dar dacă nu existeți sau ești gata să nu existeți, cu atât mai bine. *Dramatis personae*. E țara unde liderii sunt experți în singurul sport pe care-l cunosc, distrugerea de sine, umilința, denigrarea. E sportul național. Ei sunt medaliații. Ei își poartă la butonieră medaliile stupidității lor și nici nu-și dau seama de duhoarea degajată. Dar culmea e că sportul acesta prinde, e o contaminare prin dejecție, a celor ce nu știu să trăiască decât prin mocirlă și canale, în șanțurile infestate tot de ei, doar acolo sunt în elementul lor.

Nimănui nu-i pasă de nimeni și de nimic. Tuturor li se rupe. În afară de cei de la putere, puterea supremă, la ei e invers, ei se interesează de noi toți, mai ales de cei care au o judecată în acea parte a creierului care la ei e înlocuită de un butuc. Și acela găunos. Dar în maniera cea mai șmecheră, cea mai perversă: ești fiică sau fiu de intelectual, ești un pericol, ai făcut studii – pericol, ai un post bun – oh, ești un mare pericol, deci trebuie mai multă urmărire. Pentru a scăpa de ochii de hienă ai Securității, trebuie să te îmbraci trist, monoton, să-ți pui un voal pe istețime, să înclini capul și să aplauzi prostia, cea mare, o găsești la orice colț de stradă.

Și totuși, o infimă curiozitate despre alte orizonturi, o picătură de curiozitate ne colcăie: cum ar fi într-o

țară „civilizată”? Cum trăiesc englezii, francezii, americanii? Oare ei fac coada de trei ore pentru un pachet de unt? Și în sfârșit, când ajungi să-l iei, untul s-a terminat și deci trebuie să o iei de la capăt a doua zi; oare ei fac coadă două zile și două nopți pentru un rezervor de benzină? Ei au încălzirea oprită în timpul lungilor ierni cu temperaturi de minus douăzeci de grade Celsius? Iar în magazine și întreprinderi prizele sigilate? Ca la noi. Noi, ne semnificativii pământului, uitați de Dumnezeu, ce oare a făcut poporul acesta pentru a fi blestemat pentru totdeauna a suferi, a îndura, a accepta, dar mai ales a nu se plânge sau a riposta. Greșeala să fii născut într-o țară comunistă, dar noi am ales? Un comunism extrem, rău interpretat sau rău aplicat. Sau amândouă. Taci și apleacă capul, fii viclean, trădător, pervers și dacă nu poți, trebuie să devii. Căci dacă nu, trage-ți un glonte în cap, de altfel ei fac asta foarte bine, ei, nici nu vreau să-i numesc.

Oh, de câte ori în timpul acestor treizeci de ani de comunism „glorios” în care am viețuit – mai bine zis supraviețuit (nu numai lipsa de merinde te îmbolnăvește, ci și – sau mai ales – urmărirea, supraveghearea, hărțuiala morală care e mai corozivă, aceasta este mult mai aprigă și dur de suportat mai ales pentru persoanele care au ceva sub carcasa craniană) – m-am transformat din șarpe în anghilă pentru ca să pot aluneca printre ghearele „iluminațiilor” acestui regim „model”. Dacă nu e închisoarea, devii pericol public care trebuie eradicat imediat, fără urmă. Dacă cineva se manifestă nemulțumit alături de tine, faci cale-întoarsă și valea, dacă un coleg de birou îți arată o fotografie cu turnul Eiffel, uiți ce ai văzut. Și turnul și colegul. Nu ai dreptul. Nu e bine în altă parte, e debandadă, fericirea

Respe nu există decât în țara ta, țara ta e minunată, țara ta unde totul, sau aproape totul este interzis, aici este modelul, model de morală, model de supunere. Modelul pisicilor ce-și adună pisoii neascultători în culcuș trăgându-i de gât. Radical, irevocabil.

— Nick, știi că nu dormi... știi care e diferența între comunism și capitalism? Încerc eu să minimizez angoasa, de îndată ce ne-am suit în avion.

— ???

— În comunism e exploatarea omului de către om, iar în capitalism e invers.

— Ești nulă, Anda.

— Ei da, atunci și tu, că nici tu nu ai marcat vreun gol, după câte știi...

Surâde.

— Dacă ai să continui, îi voi cere pilotului să te coboare la prima.

— Bine, îmi convine, Nico.

Nu-mi vine să cred, sunt eu în acest avion sau este încă un vis al meu care de câțiva timp îmi apare regulat, de când Mircea, acel vechi coleg de muncă, a apărut într-o zi cu un album de fotografii din Paris (pe care părinții lui l-au vizitat cu mult timp în urmă, unde tatăl său fusese în interes de serviciu)? Am privit acele fotografii în diagonală, printre genele jumătate închise, că nu e bine, ce insolență, noi nu avem nevoie să cunoaștem alte locuri, privește acest cartier Saint Germain cu toți tinerii aceia coafați cu creastă colorată, sau încă uite cum le permite oamenilor să se întindă pe peluza de la turnul Eiffel, e o debandadă, e adevărat ce ne spune partidul comunist, afară e haos, aici e ordine, armonie, organizație. Organizația târâtoarelor, da!

Numai cu doi saci de voiaj, eu și Nicolas, soțul

meu, am părăsit această țară model, am depășit linia, care linie, simpla linie, căci odată trecută, e acel CEVA ce e interzis, secret, ținut în surdină, asupra căruia nu ai nici măcar dreptul să visezi.

Am făcut o cerere de viză pentru Franța (turistică, bineînțeles, imposibil altfel) acum trei ani, în același moment cu nașterea fiului nostru; pentru că uitându-ne la acea nutrișoară inocentă, ne-am gândit imediat la el, de ce el trebuie să fie obligat să îndure ceea ce trăim noi, i-am dat viață, suntem responsabili să-i oferim ce e mai bun în această viață. Dacă este posibil. Și dacă nu este posibil, va trebui să-l facem posibil. După nașterea fructului nostru de dragoste, ne-am schimbat complet: dacă până acum eram într-o stare de complezență mulțumindu-ne cu ce aveam (sau nu aveam), apariția acestui mic îngerăș pur ne-a dat aripi, gheare și cioc de vultur. Când, după o ședință de familie în doi, în sala de baie unde toate robinetele erau deschise ca să facă bruiaj (eventualele microfoane de la Securitate obligă), am decis că va fi mai bine ca Nicolas să părăsească această „lume minunată” în care ne înfundăm din ce în ce fără speranță, ca în nisipurile mișcătoare, pentru ca el să-și poată construi o viață normală într-o lume normală. Și în cazul în care „păzitorii securității noastre”, responsabili ai vieții noastre (ei da, într-o asemenea țară tu nu poți face un pas, tu singur, fără ca administrația să nu-și bage nasul), deci, în cazul în care dumnealor ar acorda și viza mea, eu ar trebui doar să-mi acompaniez soțul pentru scurta perioadă acordată unei vize turistice, pentru ca să pot reveni la micuțul meu îngerăș, căci nicio speranță c-am putea cândva obține o viză pentru toți trei; vedeți, toată familia, e evident că ar fi o fugă, pentru a nu mai reveni. Oh, cât n-aș fi dat să fi putut

Realiza asta, dar în aceste timpuri, sub jugul elitelor comuniste românești, este imposibil, complet interzis să părăsești teritoriul cu familia întreagă, trebuie măcar unul să rămână ca să suporte represaliile în caz că ceilalți s-ar gândi să nu mai revină. Biciul trebuie utilizat până la ultimul bou rămas la jug. Nu contează, iau riscul, mă sacrific, unul din noi trebuie să o facă. Pentru bebelușul meu, pentru sufletelul neprihănit, nu pot să-l las. Voi reveni. În această țară, în aceste timpuri, în aceste condiții, noi trăim în aroma sulfuroasă zi de zi, mâine nu se știe ce va mai fi, facem ce putem pentru a viețui, de ce? Poate că providența ne va da cu tifla în cap, sau poate că vom câștiga milioane la loto... la care nici nu jucăm, că și ăsta e corupt.

Ne organizăm cum putem, încercăm să ne fofilăm printre ghearele liderilor de la putere. Cu sacrificiul de a ne destrăma fericirea, căsnicia abia începută, familia. Pentru început, doar Nick, soțul meu, va face acest salt – el a făcut mai mult sport decât mine – și mai târziu, cine știe, poate că Nicolas își va putea chema fiul în acea țară corectă, cu oameni corecți, cu o viață corectă. Cu o viață, pur și simplu. Viața noastră e fragilă, prea, suntem așezați pe o bucată de pâine prăjită.

Și iată că odată cu bătaile noastre de inimă în galop, ne apropiem de Franța, pământul imposibil (și dacă ar fi posibil?), El Dorado-ul visurilor noastre. Vom găsi aurul dorit? Dar ce dorim? Am uitat chiar să și gândim, să vorbim, atâta suntem de stresați, am rămas muți tot drumul, fără nicio mișcare, cu gura închisă de frică să nu ne iasă sufletul pe acolo, căci ne dădea pumni din interior, și asta timp de trei ore până ce avionul a aterizat pe pista aeroportului Paris Charles de Gaulle. Atunci, un mare suflu de ușurare aud ieșind printre

buzele soțului: „mi-a fost frică tot timpul că ei vor veni să ne ceară explicații și că ne vor trimite înapoi în țară”.

– Care „ei”?

– Oh, tu știi foarte bine cine sunt „Ei”.

Ne e frică să-i și numim.

– Și acum? îmi întreb soțul neliniștită, **avansând în imensul aeroport. Ai adresa, dar cum ajungem? poate trebuie întrebat la ghișeu.**

– Exact, du-te tu, Anda!

– Dar du-te tu, știi mai bine franceza decât mine.

– Of, aiurea... de la liceu n-am mai practicat-o... și e atât de departe în urmă...

Niciunul din noi n-are curajul să se apropie de vreun ghișeu. Suntem emoționați și timorați ca la școală.

– Așteaptă un pic, trebuie mai întâi să repet fraza înainte să i-o spun doamnei, se pregătește Nico: „comment arriver à cette adresse” (cum se ajunge la adresa asta); e bine, nu?

– Bine, hai, du-te!

Și scoțând bucata de hârtie pe care tatăl său însemnase adresa unei doamne, Mara, pe care dânsul o cunoscuse acum zece ani, când făcuse escală la Paris ajungând din Algeria, unde lucrase timp de trei ani ca inginer petrolist în acordul Algeria-România din acele timpuri, Nicolas se apropie de primul ghișeu:

– Doamnă, cum se ajunge la adresa aceasta?

Doamna, cu un surâs batjocoritor:

– Bună ziua, domnule, se pare că aveți nevoie de o informație? îi aruncă într-o fracțiune de secundă.

– Hopa, ce-a zis? îmi suflă Nicolas.

– Bună ziua, domnule, insistă doamna, accentuând bine de data aceasta cuvintele.

– Ehhh, bună ziua – (și văd cum se destinde

Respectoamna de la ghișeu), aș... am... noi vrem... ajunge la această adresă... cum?

Privind biletul, dama începe o explicație elaborată, dar mereu cu o viteză demnă de avionului pe care abia îl părăsisem, explicație din care am înțeles doar taxi, eroer, bus, metro... în fine, aproape nimic.

Îl văd pe Nicolas un pic dezorientat și îi zic că ar trebui să întrebăm pe altcineva, zis și făcut, roșu ca tomata mâncată în avion, își recuperează biletul și se îndreaptă spre o doamnă mai în vârstă care ne inspiră mai multă bună înțelegere. Dar în spate, dama de la ghișeu ne lansează în gura mare: „de rien”! (pentru nimic).

— Da’ ce mai vrea asta?

Din fericire pentru noi, bătrâna doamnă ne-a consacrat mai mult timp să ne explice, și mult mai lent, de unde trebuie să luăm autobuzul, ce număr (scris pe hârtie, căci altfel de neînțeles pentru urechile noastre neformate încă la auzul sunetelor acestei noi limbi), dacă nu, un tren care se numește RER (scris de asemeni pe hârtie, Réseau Express Régional) – ah, asta era deci “eroer” auzit de la dama de la ghișeu. Și cu un pliant al autobuzelor și al RER-urilor, pe care amabila doamnă ni l-a lăsat nu înainte de a ne descrie cum se utilizează, în sfârșit am găsit, după vreun ceas și jumătate de bâjbâieli, autobuzul care ne transportă la adresa voită din Paris. Aici facem cunoștință pentru prima dată cu Mara, femeie simplă, dar de o generozitate ieșită din comun. De origine sârbă, ajunsă în Franța de câțiva ani, este femeie de serviciu la o școală și are o inimă mare ca și aeroportul pe care l-am părăsit. Ne explică că putem rămâne la dansa atâta timp cât voim și până când găsim de lucru și/sau o locuință. Cum ea știe românește, ne

servește ca primă vestă de salvare în tumultul neobosit al noii noastre experiențe. Ea e cea care ne inițiază de asemeni asupra acelor câteva reguli după care trebuie să te conduci în această nouă țară „primitoare la prima vedere, dar rece”, conform propriilor vorbe. Începând cu „bonjour” și „merci”, obligatorii la aproape fiecare deschidere a gurii – ah, ah, asta era deci reacția damei de la ghișeul aeroportului. Numai că această damă nu putea ști că noi venim de pe acele meleaguri unde aceste reguli de politețe nu sunt obișnuite, că „bună ziua” este înlocuit mai degrabă cu „bă, țărane” și „mulțumesc” cu „du-te-n p... mă-tii”. Scuze, doamnă-ghișeu. Într-o țară unde rafturile sunt goale nu poți spune „mulțumesc”, iar după trei ore de stat la coadă pentru un litru de ulei când femeia îți închide ușa în nas, nu poți să-i spui „bună ziua, doamnă”, ci mai degrabă „du-te la dracu’, putoare”.

Ei bine, Mara ne dă prima lecție de... civilizație. Are aerul de floare de primăvară și gust dulce de oranjadă. Miam, miam. Și pentru ca să plonjăm complet în atmosferă, ne sugerează să facem un tur de piață, căci e duminică și piața se întinde direct pe trotuarul din față, sub profunda noastră mirare. Dar aici, reacția mea fu inversă celei de așteptat, o imensă tristețe mă învălui în fața tuturor acestor produse, numai câțiva metri de trotuar însumează atâtea fructe și legume câte nu se găsesc în toată capitala București, de unde venim. Am revenit la apartament fără să-mi pot stăpâni lacrimile. Primele șocuri ale capitalismului se anunță. Următorul a fost o stare de rău fizic cu greutate și vărsături, după ce am mâncat (ca haplea) un kilogram de clemantine cumpărate din chiar acea piață stradală. Foame ingrată. Foame de nou, de produs nou, de lume